

PERSLUNDASKOLANS PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING

Planen gäller från 2017-12-05

Planen gäller till 2018-08-20

Innehållsförteckning

Perslundaskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling	1
1. Omfattning, ansvar, delaktighet, utvärdering, Främjande insatser och kartläggning.....	4
Verksamhetsformer som omfattas av planen:	4
Ansvariga för planen:	4
Ansvarig personal för revidering:	4
Vår vision:.....	4
Alla våra elever ska lämna skolan med goda kunskaper, hög självkänsla, tillit till sina förmågor, god självkänedom samt inre trygghet!.....	4
Elevernas delaktighet:	4
Vårdnadshavarnas delaktighet:.....	5
Personalens delaktighet.....	5
Förankring av planen:	5
2. Utvärdering.....	5
Det kommande årets plan ska utvärderas senast 2017-10-31 på följande sätt: 5	
Ansvarig för att årets plan utvärderas:	5
3. Främjande insatser.....	6
4. Rutiner för akuta situationer	11
Policy:.....	11
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling	11
Personal som elever och föräldrar kan vända sig till:	12
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever	13
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal	14
Rutiner för uppföljning.....	15
Rutiner för dokumentation.....	15
Ansvarsförhållande	15
5. Begrepp kopplat till planen	16
Diskriminering.....	16
Direkt diskriminering.....	16
Indirekt diskriminering	16
Trakasserier och kränkande behandling	16
Kränkande behandling.....	16
Sexuella trakasserier	17
Repressalier	17
Diskrimineringsgrunderna.....	17
Kön.....	17
Könsidentitet eller könsuttryck	17
Etnisk tillhörighet.....	18

Religion eller annan trosuppfattning.....	18
Funktionsnedsättning.....	19
Sexuell läggning	19
Ålder	20

1. OMFATTNING, ANSVAR, DELAKTIGHET, UTVÄRDERING, FRÄMJANDE INSATSER OCH KARTLÄGGNING

Verksamhetsformer som omfattas av planen:

Grundskolan 4-9 med inkluderad särskola.

Ansvariga för planen:

Rektor har det övergripande ansvaret för att planen utvärderas och revideras varje år i samverkan med personalen.

Ansvarig personal för revidering:

Skolans ledningsgrupp, rektor samt de personer som finns med i mobbingteamet. i samråd med representanter från skolans elevhälsa.

Vår vision:

Alla våra elever ska lämna skolan med goda kunskaper, hög självkänsla, tillit till sina förmågor, god självkänslighet samt inre trygghet!

Detta innebär att vi främjar barns och elevers lika rättigheter, motverka diskriminering samt motverka annan kränkande behandling. Alla som arbetar i verksamheten bidrar till en miljö där hänsyn och gott uppförande, ömsesidig respekt präglar stämningen mellan alla på skolan.

FN:s konvention för barns rättigheter Artikel 2:

Alla barn har lika värde och lika rättigheter. Inget barn ska diskrimineras. Det innebär bland annat att barn inte får diskrimineras på grund av exempelvis härkomst, funktionsnedsättning eller religion. Vidare får inte barn diskrimineras i förhållande till vuxna eller andra barn.

Planen ska ligga till grund för det dagliga arbetet på skolan.

Vår gemensamma värdegrund som gäller för förskola, skola och fritidshem bygger på TRYGGHET - RESPEKT - ANSVAR – JÄMSTÄLLDHET:

Vi ska alla trivas med våra kamrater. Barn och vuxna känner ömsesidig tillit till varandra samt känner sig sedda och bekräftade. Vi lyssnar på varandra och respekterar andras olikheter och åsikter samt accepterar gemensamma regler. Alla tar ansvar för sitt eget lärande och handlande. Vi tar ansvar för det som är mitt och andras saker samt vår gemensamma miljö. Vi blir respekterade för de val vi gör oberoende av kön. Alla ska få samma möjligheter till att utvecklas och få känna oss värdefulla.

Elevernas delaktighet: Mentorerna ansvarar för att planen implementeras i sina resp. klasser. Detta skall ske i samband med läsårets start och fortlöpa under året. Det kan förslagsvis vara grupparbeten och diskussioner.

FN:s konvention för barns rättigheter Artikel 12:

Handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller barnet.

Vårdnadshavarnas delaktighet: Planen tas upp av mentorerna på läsårets första föräldramöte och aktualiseras vid andra tillfällen där möten med vårdnadshavare sker. Planen skall finnas tillgänglig på Schoolsoft och kommunens hemsida.

Personalens delaktighet. Rektor informerar samtliga medarbetare om planen. Det åligger dock på varje medarbetare att ta del av planen. Planen ska vara ett "levande" dokument i vardagsarbetet. Vid nyanställning informerar rektor om planen. Planen ska vara lättillgänglig både digitalt och i tryckt format.

Förankring av planen: I alla beslut som tas i det dagliga arbetet ska planens diskrimineringsgrunder tas hänsyn till genom att frågorna har lyfts. Till exempel om klassresor planeras skall frågan ställas om information behöver delges på annat språk, att alla aktiviteter gynnar båda kön, att hänsyn tagits till elever som har någon form av funktionsnedsättning samt att beslut inte är ålderdiskriminerande.

2. UTVÄRDERING

Årets plan utvärderas 2018-06-10

Det kommande årets plan ska utvärderas senast 2018-06-10 på följande sätt:

Hos eleverna i form av;

- Utvärdering och diskussion i klasserna.

Hos personal i form av;

- Utvärdering av det föregående årets förebyggande insatser/projekt kring kartläggningen av situationen på skolan. En sammanställning ska också göras av årets anmälningar gällande "Kränkande behandling åk 4-9". Detta dokument återfinns som bilaga i planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Hos vårdnadshavare i form av;

- Diskussioner om planen vid föräldramötena under läsåret.

Ansvarig för att årets plan utvärderas:

Rektor har det övergripande ansvaret.

3. FRÄMJANDE INSATSER

Områden som berörs av insatsen: **Genus/kön**

Mål och uppföljning: Pedagogerna ska vara uppmärksamma på att ge pojkar och flickor lika stort inflytande och utrymme i verksamheten.

Utvärdering genom årliga elevenkäter, inför utvärdering mentor samtalar med eleverna enskilt samt i grupp.

Insats: Vi ska i vårt vardagsarbete ständigt belysa och diskutera genusfrågor på skolan. Genusfrågor ska uppmärksammas i alla ämnens planeringar. Pedagogerna är tydliga i mötet med eleverna vilka förväntningar som finns på eleverna och att dessa förväntningar är könsneutrala.

Ansvariga : All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar

Datum när det ska vara klart : Arbetet pågår under hela läsåret.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målerifirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Områden som berörs av insatsen: **Etnisk tillhörighet**

Mål och uppföljning: Ingen på skolan ska bli utsatta på grund av nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Målet utvärderas genom den årliga elevenkäten och/eller fokusintervjuer och gruppdiskussioner. Inför utvärdering mentor samtalar med elever enskilt samt i grupp.

Insats: Tillsammans med eleverna analysera och diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om olika etniska grupper som kan förekomma i media eller läromedel. Skapa förutsättningar för eleverna att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar om olika etniska grupper. Detta är även angeläget vid studie- och yrkesvägledning inför val av kurser och praktikplatser samt fortsatt utbildning och framtida yrkesval.

Uppmärksamma elevers flerspråkighet på ett positivt sätt, till exempel genom att ge modersmålsundervisningen utrymme och resurser i skolans verksamhet för att på så sätt synliggöra och höja statusen på den undervisningen.

Ansvariga: All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar.

Datum när det ska vara klart : Arbetet pågår under hela läsåret.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål.[diskriminering]

Områden som berörs av insatsen: **Könsidentitet eller könsuttryck**

Mål och uppföljning: Elever och personal ska ha kunskap om unga transpersoners situation och livsvillkor.

Målet utvärderas genom den årliga elevenkät och/eller fokusintervjuer. Inför utvärdering mentor samtalar med elever enskilt samt i grupp.

Insats: Tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen och att ge personalen kompetensutveckling på detta område. Det är viktigt att det finns kunskap och medvetenhet om unga transpersoners situation och livsvillkor hos de anställda och inom elevvården. Prata om transfrågor och normer kring kön i klassrummet. Tänk över syftet med arbetet i flick- och pojkgrupper. Var medveten om att det kan innebära en risk för att elever upplever arbetssättet som missgynnande och kränkande. När det gäller omklädningsrum i skolan: vissa skolor låter en del elever byta om i lärarens omklädningsrum, andra har tre omklädningsrum (tjejer, killar, blandat). Hytter eller toaletter med dusch är ett annat alternativ.

Ansvariga: All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar.

Datum när det ska vara klart: Arbetet pågår under hela läsåret.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Områden som berörs av insatsen: **Sexuell läggning**

Mål och uppföljning: Öka elever och personalens kunskap om homo- och bisexualitet och deras rättigheter.

Målet utvärderas genom den årliga elevenkät och/eller fokusintervjuer. Inför utvärdering mentor samtalar med elever enskilt samt i grupp.

Insats: Ta upp homo- och bisexualitet ämnesintegrerat i till exempel samhällskunskap, svenska, historia, matematik och engelska. Det kan till exempel göras genom att belysa olika reformer för homo- och bisexuellas rättigheter eller att använda samkönade par i räkneexempel om ränta på husköp och liknande. Tillsammans med eleverna analysera och diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om människor baserat på sexuell läggning som kan förekomma i media eller läromedel.

Ansvarig: All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar.

Datum när det ska vara klart: Arbetet pågår under hela läsåret.

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Områden som berörs av insatsen: **Funktionsnedsättning**

Mål och uppföljning: Utveckla elever och personalens kunskap om olika typer av funktionsnedsättning och de rättigheter som människor med olika funktionsnedsättningar har.

Målet utvärderas genom diskussioner och intervjuer.

Insats: Anpassa de gemensamma aktiviteterna och hur de utformas så att alla elever kan delta. Det kan handla om att hitta sätt att kunna hänga med på aktiviteter eller utflykter. På så sätt visar skolan genom handling att alla elever är lika mycket värda. I undervisningen belysa de olika reformerna för utvecklingen av rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Ta även upp rashygienens mörka historia och vad detta innebär för människor med olika funktionsnedsättningar. Analysera och diskutera med eleverna fördomar och stereotypa föreställningar om människor med olika funktionsnedsättningar när sådana dyker upp i media eller läromedel.

Ansvariga: All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar

Datum när det ska vara klart: Arbetet pågår under hela läsåret.

Områden som berörs av insatsen: **Religion eller annan trosuppfattning**

Mål och uppföljning: Utveckla elever och personalens kunskap om olika religiösa grupper och vad de olika grupperna står för och vikten av att skilja på religion och kultur.

Målet utvärderas genom diskussioner och intervjuer.

Insats: Tillsammans med eleverna analysera och diskutera fördomar och stereotypa föreställningar om olika religiösa grupper som kan förekomma i media eller läromedel. Skapa förutsättningar för eleverna att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa föreställningar om olika religiösa grupper. Detta är även angeläget vid studie- och yrkesvägledning inför val av kurser och praktikplatser samt fortsatt utbildning och framtida yrkesval.

Ansvariga: All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar.

Datum när det ska vara klart: Arbetet pågår under hela läsåret.

Områden som berörs av insatsen: Ålder

Mål och uppföljning: Utveckla eleverna och personalens medvetenhet om hur man kan uppleva sig diskriminerad på grund av ålder.

Målet utvärderas genom den årliga elevenkät och/eller fokusintervjuer.

Insats: Se till att det finns många olika alternativ för social gemenskap och aktiviteter där elever i olika åldrar och från olika årskurser umgås och samarbetar i skolan. Alla som verkar i skolan ska ha ett normkritiskt perspektiv vid planering av undervisning, aktiviteter med mera. Finns det risk för att förväntningar kring en viss ålder styr planeringen på bekostnad av barns eller elevers individuella förutsättningar? Tillsammans med eleverna analysera och diskutera om det i skolan finns normer kring ålder som är extra påfallande, exempelvis att äldre i verksamheten får förmåner som de yngre inte får, och som kan skapa hierarkier eller tvärtom.

Ansvariga: All personal på skolan, ämneslärare i sina planeringar.

Datum när det ska vara klart: Arbetet pågår under hela läsåret.

- Incidentrapportering- uppföljning av förra läsårets rapportering till nämnden.

4. RUTINER FÖR AKUTA SITUATIONER

Policy:

Alla i skolan skall uppmärksamma och reagera på kränkande och nedvärderande uppförande och tilltal. Alla som arbetar i verksamheten ska agera utifrån Nolltolerans.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Uppmärksamma kännetecken

Personal och föräldrar är uppmärksamma på kännetecken som kan tyda på att en elev är utsatt eller utsätter andra för trakasserier eller kränkande behandling.

Gemensam uppfattning

Personalen har en gemensam uppfattning om vad som menas med trakasserier och kränkande behandling och vad de som vuxna i skolan ska reagera på.

Uppsikt och närvaro

Personal har god uppsikt över eleverna under lektionsfri tid, till exempel genom rastvaktsschema som baserar sig på kunskap om vilka platser som eleverna upplever som otrygga. (elevskyddsombuden gör en kartläggning)

Regelbundna undersökningar

Skolan undersöker regelbundet om det finns elever som är utsatta för trakasserier och kränkande behandling genom trygghetsteamet och elevhälsans träffar varannan vecka. (på dagordningen)

Det kan även tilläggas enkäter vid hälsosamtalen med eleverna i åk 4 och 7 där dessa frågor tas upp. De enkäterna ska analyseras innan sommaren.

Samt utgå ifrån "LUPPEN" som görs i början på höstterminen. Inför utvärderingar/enkäter samtala med och förbered eleverna med diskussion i klassen kring dessa frågor. Under "husmodellen" dagarna berörs oftast några av dessa områden inom likabehandling.

Någon att prata med

Alla elever har någon vuxen på skolan de med förtroende kan vända sig till om de eller någon annan blir utsatt för trakasserier eller kränkande behandling.

En elev som blir utsatt för trakasserier och kränkande behandling kan:

- ha svårigheter att hävda sig i kamratgruppen
- verka ledsen och olycklig, håglös/passiv
- ha svårigheter att koncentrera sig
- underprestera
- sakna vänner
- ha svårigheter att tala i grupp eller under lektion
- skolka
- sova dåligt, ha mardrömmar
- ofta vara "sjuk" inför ny skoldagvara motvillig att gå till skolan
- komma hem med trasiga, förstörda eller "borttappade" kläder och saker utan förklaringar
- komma hem med blåmärken eller sår utan att förklara varför
- sällan eller aldrig bli hembjuden till skolkamrater
- välja omvägar till och från skolan
- muta eller köpa kompisar med pengar och saker

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till:

Skolans trygghetsteam:

Carina Olsson, 0297- 553 17

Monika Westling Andersson, telefon 0297-553 22.

Linda Westin, telefon 0297-553 11.

Frida Kopparmalms telefon 070-529 51 80

Emil Westrin telefon 070-160 56 80

Stöd till antimobbingsteamet:

Kurator: Maria Jarefjord Larsson, 070-414 14 24

Skolsköterska: Sirpa Kuja-Halkola 070-414 14 18

Rektor: Helen Norell Tagesson 070-414 14 20

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Skyldigheten att utreda om någon har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling träder in så snart någon i verksamheten fått kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för detta. Det krävs alltså inga bevis för att påbörja en utredning.

Om skolan får kännedom om att en elev kan ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling av andra elever följs nedanstående plan:

1. den som upptäcker pågående kränkningar/trakasserier eller får kännedom skall genast ingripa. Då den akuta situationen åtgärdats skrivs en rapport om "rapportering kränkande behandling" som lämnas till elevernas mentorer samt rektor. Vid fysisk våld, kontakta skolsköterska eller Hälsocentral samt rektor.
2. En anställd som på annat sätt får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt av trakasserier/kränkande behandling skriver ner detta i en rapportering kränkande behandling och lämnar till elevens mentor samt rektor.
3. Mentor och/eller någon från trygghetsteamet talar med den elev som har blivit utsatt för kränkningen för att klargöra vad som hänt och utreda situationen omkring händelserna. Bestäm en tid för uppföljning men klargör att eleven genast ska komma till mentor eller annan vuxen på skolan om något händer innan dess. Vid allvarliga kränkningar kontaktas vårdnadshavare direkt. Dokumentera samtalet.
4. Mentor och/eller någon från trygghetsteamet talar snarast med den/de elever som kan ha utfört kränkningen för att utreda händelsen. Om flera elever deltagit talar de vuxna med dem en och en. Dokumentera samtalen.
5. Om det visar sig att trakasserier/kränkningar har skett: Mentor och/eller trygghetsteamet förklarar för eleven som utfört kränkningen att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. Gör upp en plan för hur detta ska gå till. Bestäm en tid för uppföljning. Om flera elever deltagit i kränkningarna talar de vuxna med dem en och en. Dokumentera samtalen.
6. Mentor eller någon ur trygghetsteamet kontaktar de inblandade elevernas vårdnadshavare och berättar om vad som hänt och vad som beslutats. Dokumentera samtalen.
7. Meddela elevhälsan och rektor om vad som skett och vad som gjorts. Lämna kopior på dokumentation.
8. Rektor/elevhälsan informerar berörd personal.
9. Vid allvarliga trakasserier/kränkningar kontaktas de inblandade vårdnadshavare direkt. Rektorn kallar till ett elevmöte. Det kan dessutom vidtas ytterligare åtgärder, till exempel kontakt med andra myndigheter som socialtjänst eller polis.

10. Om kränkningarna eller trakasserier inte upphört kallas de elever som kränker/mobbar tillsammans med vårdnadshavare till samtal hos rektor och personal från elevhälsan. Mentor deltar i samtalet. En handlingsplan upprättas för att komma till rätta med problemet. Samtalet dokumenteras.
11. Handlingsplanen följs upp i kontinuerliga elevmöten tills kränkningarna upphört.

Om åtgärderna inte är tillräckliga kan elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen (www.skolinspektionen.se/BEO) eller Diskrimineringsombudsmannen (www.do.se).

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Skyldigheten att utreda om någon har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling träder in så snart någon i verksamheten fått kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för detta. Det krävs alltså inga bevis för att påbörja en utredning.

Om en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan:

1. Händelsen skrivs ned på blankett: anmälan för kränkande behandling och ska skyndsamt lämnas in till rektor. Elev går till mentor i första hand annars till elevhälsan eller annan vuxen de har förtroende för på skolan.
2. Mottagaren av anmälan anmäler händelsen till rektor.
3. Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.
4. Rektor informerar i sin chef/förvaltning.

Rektor ansvarar för att utredning sker:

Samtal förs med samtliga berörda parter.

Samtalen dokumenteras.

Rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas.

Åtgärder som sätts in bör leda till långsiktiga lösningar. Det bör alltid övervägas om åtgärder också ska vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.

I fall av allvarliga kränkningar/trakasserier avgör rektor, eventuellt tillsammans med sin chef, om ärendet kräver disciplinära åtgärder eller ska anmälas till annan myndighet.

Rektorn informerar den anställde om rätten till fackligt stöd.
Åtgärderna dokumenteras.

Rektor följer upp ärendet med elev och vårdnadshavare.

Rektor träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och följer upp ärendet.

Utredning och åtgärder utvärderas och dokumenteras.

Uppföljningen dokumenteras.

Om åtgärderna inte är tillräckliga kan elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen (www.skolinspektionen.se/BEO) eller Diskrimineringsombudsmannen (www.do.se).

Rutiner för uppföljning

Uppföljande samtal hålls enligt planering i steg 2 och 3 (se Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever). Därefter kontaktas föräldrarna för att delges information om hur det gått. Eleverna hålls även fortsättningsvis under uppsikt. Dokumentera samtalen.

Rutiner för dokumentation

Dokumentationsrutinerna är förklarade under de olika punkterna.

Ansvarsförhållande

Enligt skollagen (SFS 2010:800 kap 6 10§) är lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling skyldiga att anmäla detta till rektorn.

Rektorn informerar om trakasserier och kränkningar i månatliga rapporter till huvudmannen.

5. BEGREPP KOPPLAT TILL PLANEN

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via sociala medier av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på

Snapchat/Instagram/Facebook. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.

- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målerifirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånlar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]

- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta.
[trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]